

πάρει τὰ μάτια του νὰ δουλέψει, νὰ μαζέψει πα-
ραδες, νῆρθε νὰ σὲ πάρει. Τέχε γιὰ ντροπὴ νῆρθε
χωρὶς λεφτὰ νὰ, μούδωσε καὶ γραφὴ νὰ σοῦ δώσω.

Τῆς Ἀλεμινίδος τὰ μάτια λάμπανε σὰ νὰ φώ-
τισε ἐλπίδα ἀσβυστὴ Πῆρε τὴ γραφὴ τοῦ καλοῦ
της καὶ χαρούμενη - «Νᾶναι καλὰ, Παναγιὰ μου»,
εἶπε, «κι ὅταν εἶναι τὸ θέλημά σου ἄς ἔρθει.» -
«Εὐχαριστῶ, καπετὰν Μηνᾶ», εἶπε καὶ βγήκε γε-
λαστή μαζί με τίς ἄλλες νησιώτισες ἀπὸ τὴν καγ-
γάβα, με θάρρος κ' ἐγκαρτέρηση πῶχουσε μονάχα
στὰ νησιά.

Δώδεκα χρόνια πῆγαιεν ὁ Γιάνος στὸ βούτος,
καὶ τώρα πού εἶτανε νὰ παντρεφεῖ κακοτυχιά.
«Ἐχει ὁ Θεὸς ἀναλογίστηκε αὐτὸ καλὸ νὰ γυ-
ρίσει, Παναγιὰ μου, καὶ νὰ μὴ ξεστρατίσει ὁ νοῦς
του ἀπ' τὸ νησί, ἐκεῖ στὴν ξενιτιά πού γυρίζεις»,
ψιθύριζε ἡ Ἀλεμινιώ μέσα της, καὶ τρεβοῦσε στὸ
φτωχικὸ της. Εἶχε ἀκούσει πὼς στὴν ξενιτιά ἔχει
κάτι γαλανές, ξανθές κυράδες, πού ξεμουαλίζουν τοὺς
νησιώτες καὶ ξεχνοῦνε τὸ νησί. . . . .

Σμύρνη, Ὀκτώβρης 1908.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

1897-1909

ΣΤΟ ΔΙΑΔΟΧΟ ΤΩΝ ΣΕΡΒΩΝ

Τὴ μήτη σου, μωρὴ Φρουγγιά,
πολὸν τὴν παραφήλωσε!

* Ἀπάνω της, μωρὸ παιδιά,
ἐμπρὸς οἱ διαδήλωσε!

Γιὰ σας, παλιοὶ μας σύμμαχοι,
τῶν Σέρβων παλληκάρια!

* Ἄλλου στ' ἀμπέλια, τὰ σπορτά,
τάγκάθια, τὰ λιθάρια...

πολλὰ *χουνε τὰ κρίματα!

Στις τόσες σὰς ἡρωϊκές, με τάξη, ἐποχώρησες,
θὰ γίνουν διὰ θρόνα!

Γιὰ σου, παιδι τοῦ βοσιλιῶ, ὦ δόξα, καλῶς ὄρισες!

Σταῖλ' ἀπὸ τώρα μὴ τραπὴ στους Φράγγους παντα-
[χοῦσα,

πὼς στόλισες τὸ στέμμα σου με μὴ γερὴ πατοῦσα!

G. ABAZOS

τὴ νύχτα. Πὼς τὸ τραγούδι του εἶχε δολώσει κά-
ποιον ἐκεῖ γύρω δὲν τὸ φηντάστηκε, ἀν κ' ἦταν ἀπ'
αὐτὰ συνηθισμένους· μόλις ὅμως ἀντίκρουσε τὴν
Κούλα στὸ μπαλκόνι, βεβαιώθηκε γι' αὐτὸ καὶ ἀπὸ
τὴν πρώτη της ματιὰ καὶ ἀπὸ τὸ κρούσιμό της καὶ
τὸ μεταβγαλισμὸ της ἤξερε πᾶς με τί μέρος λόγου
εἶχε νὰ κάμει. Καὶ τέλος τὸ καθισμά της στὸ πα-
ραθυρο τ'ἀπόβραχο τὸν ἔπεισε ὀλότελα. «Σὺν τὸν
μούφο τοῦ π'λί», συλλογίστηκε ὅταν σηκώθηκε ἀπ'
τὸ καθισμά του. Ἡ ταχτική του ἦταν καταστρω-
μένη πιά.

Τὴν Κυριακὴ πρῶτ' οὔτε πέρασε ἀπὸ τὸ βελούχι
τάμπουριμα ἔρθε καὶ καθίπε με δὺ ἄλλους συναδέρ-
φους τοῦ ἀδιαφοροῦ καὶ σοβαροῦ· καὶ ἂν ἔρχινε κα-
μιὰ ματιὰ στὴν Κούλα, φρόντιζε νὰ φάνετ' ἡ μ.κ.
τιὰ πὼς πέφτει ἐκεῖ τυχεῖα, ὅπως ἔπειθε καὶ
στοὺς ἀνθρώπους πού καθόνταν τριγύρω του στ'ἄλλα
τραπέζια, ἢ σ' ἐκείνους πού περιούσαν ἀπ' τὸ
δρόμο. Οἱ ματιές αὐτές τὸν βεβαίωσαν πὼς ἡ Κούλα
δὲν ἦταν ἡ πιὸ ὁμορφὴ μετὰ στις ἄλλες, ὡς τόσος,
ἀφοῦ πρῶτη αὐτὴ ἔπεσε στὸ δίχτυ, δὲν ἔπρεπε νὰ
τὴν περιφρονήσει. Φτάνει νὰ τοῦ ἔδινε ὁ Θεὸς ζωὴ
γιὰ κάμποσες βδομάδες καὶ θάρχονταν ἡ ἀράδα καὶ
ἄλλης. Ἀφοῦ κάθισε κάτι λιγότερο ἀπὸ ὄρα ἐκεῖ,

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ
Γιὰ τὴν Ἀθήνα Ἀρ. 8. — Γιὰ τίς Ἐπορχίτις ἔρ.
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ ἔρ. Χρ. 10.

Γιὰ τίς ἐπαρχίτις δεχόμεσται καὶ τρίμηνας (2 ἔρ. τὴν τρι-
μήνια) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητῆς ἢ δὲ στείλει μισομῆ-
τὴ συντρομῆ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κισκία (Σύνταγμα, Ὀμόνοια
Ἐθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχί-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ροδρόμου Ὀμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ.
Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρου στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πρακτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων.
Στὰ Χανιά (Κρήτη) στὸ Πρακτορ. Ἐφημερίδων
στοῦ κ. Ἀλκιωτῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Οἱ Ἀμλέτοι—Φάσσα καὶ γιατί;—Πολιτικὸ
θέατρο—Ὁ Ἀλιέψ...τῆς καθαρῆς—
Ἡ γλώσσα καὶ οἱ ἐργάτες—Ἡ προδοσία
τοῦ Φραγκοῦδη.

ΥΠΑΡΧΕΙ ἢ δὲν ἔλαρχε; Νά, ἡ ἀπορία πού οἱ Ἀμ-
λέτοι τοῦ Ἀθηναίου τύπου μὴ βδομάδα ἀλάκιστη τώρα
πονοκεφαλιάζουσι νὰ λύσουσι. Ὑπάρχει γιὰ δὲν ἔλαρχε ἢ
«Πανελλήνιος Ἐθνικὴ Ὀργάνωσις», δηλ. κάποιο μυστικὸ καὶ
καταχτόνιο σωματεῖο, ἀλλ' Ἐθνικὴ Ἐταιρεία, πού βγάξει μα-
νεφέστα τριμαχτικά καὶ φοβερίζει πὼς θὰ ρήξει θρόνους καὶ
θὰ τινάζει στὸν ἀέρα Βουλές καὶ θὰν τὰ φέρει δι' ἀνωκράτου
γιὰ νὰ μᾶς ὀργανώσῃ;

Μερικὲς ἐφημερίδες τρομάζανε, ἄλλες γέλασαν, μερικὲς
πάλι δεῖξαν πειληκτικὰ κάπως Ταρταρίνη, ἀφοῦ ὁ ἄρχος
εἶτανε κρυμμένος—καὶ στὸ τέλος ὅλες πανουκίτου σφωφή-
σανε πὼς οὐδε γιὰ μαμπούλα κἂν πρόκειται, μὰ γιὰ ζο-
τροφάσσα, πού μερικοὶ ἄσπυτοι τὴν κάμανε γιὰ νὰ τρεμάξουν
τάχα τὸν κόσμο καὶ νὰ γελάσουν ἔπειτα στὴν καμπούρα του.

Κ' εἶσι τὸ παραμῦθι τέλειος καὶ καθήσους μετὰ καλὰ
καὶ κείνοι καλύτερα.

ΩΣΤΙΟΣΟ καὶ ἂν ἀληθινὰ γιὰ φάσσα πρόκειται, δὲν μπο-
ρεῖ ἡ φάσσα αὐτὴ νὰ περάσει ἐλαστικῶς ἀσκαλιστή. Κάτι
φυσικὰ θὰ τρέχει, λένε μερικοὶ, γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ φάσσα,
καὶ τὸ κατὰ αὐτὸ, σῶναι λίγο νὰ κοιτάζουμε γύρω μας καὶ
μέσα μας, καὶ ἀμέσως θὰν τὸ βροῦμε.

πῆρε τοὺς συντρόφους του καὶ φύγαν. Ἦξερε πὼς
τὰ μαρτίνια θάτρεχαν κοντὰ.

Καὶ δὲ γελάστηκε. Ἡ Κούλα δὲ μπορούσε νὰ
συχάσῃ στὸ μπαλκόνι με τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ νεύ-
φετου λοχία. Ἡ μιλιὰ τῆς κόπηκε στὰ χεῖλη μαζί
με τὸ χρώμα στὰ μάγουλα. Οἱ φιλενάδες της θάρ-
ροῦσαν πὼς εἶναι λυπημένη γιὰ τὸ φυλακισμὸν
ἀγαπητικὸ καὶ ἄρχισαν νὰ τὴν πειράζουν. Φυσικὸ
ὄχι στὰ κορίτσια μόνο, μὰ καὶ σὲ καθὲ ἀνθρώπο νὰ
παίρῃ γιὰ μικροδουλιὰ στὸν ἄλλον ἐκεῖνο πού, ἂν
τὸ εἶχε πάθει αὐτός, θὰ τὸ θάρρῃσε φοβερό. Μὰ ἡ
Κούλα δὲν προσέχει τὰ πειράγματα. Δὲ μπορεῖ νὰ
καταλάβῃ, νὰ ἐξηγήσῃ τὸν τρόπο τοῦ λοχία. Τὸ
παιγνίδι πού εἶχε παίξει κ' αὐτὴ πολλές φορὲς σὲ ἄλ-
λους, τώρα δὲν τὸ φαντάζεται πὼς μπορεῖ νὰ τῆς
παίξῃ κ' ἐκείνης. Κι ὅταν εἶδε τὸ Σκαλτσογιώργου
νὰ σηκώνεται νὰ φεύγῃ ἀδιάφορα, ἡ σίαση της κ' ἡ
ἀπελπισία ἔφτασαν στὴν κορρή τους. Καὶ κατάφυγε
γιὰ κρηγοριὰ στὴ θύμηση τοῦ Σακκρέλου της.
Ἄν ἦταν λεύτερος, ποῖς ξέρε σὲ ποῖ ἀπόμερο θὰ
κάθονταν στὴν ἀγκαλιά του, ἴσως θὰ τῆς ἔφανε
σήμερα καὶ ὁ, τῆς εἶχε τάξει. Μὰ ἐκεῖ πού εἶν'
ἐκείνος δὲ μπορεῖ νὰ τὸν βρῇ, τὸ μόνο πού μπορεῖ
εἶναι νὰ πᾶν κοντὰ στὸ Σκαλτσογιώργου.

Ἄσσοι βρῖσκονται μετὰ στὰ πράματα θὰ ξέρουν καλύ-
τερα ἀπὸ μᾶς πὼς με τὸ δρόμο πού τώρα τελευταία πῆ-
ρανε διάφορα ζητήματα ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ καὶ με τὴν
οικονομικὴ κρίση πού ἀρχινήσαμε νὰ τὴν αἰστανόμαστε,
ποῖς λίγο ποῖς πολὺ, ὅλοι μας, κάποιο κακὸ ἀρχίησε νὰ
κρυφοβράζει καὶ δὲν μπορεῖ παρά νὰ ξεσπάσει ἄργα ἢ γρή-
γορα.

Ἡ διαδήλωση τῆς περατμένης Τετάρτης, ὅσο κομματικὴ
χρωματὰ καὶ ἂν εἶχε, ἱποδείξει πὼς ὁ λαὸς δὲ χρειάζεται καὶ
πολλὰ παρακάλια γιὰ νάφῃσι τὸ Λαζαρόνικο ραχάτι του·
οἱ συντεχνίες πού διαμκρυτηθήκανε γιὰ τὴν ἐλευσινὴ μας
κατέσταση, κάτι γενναϊότερο μπορούνε νὰ κάνουν ἀβριο
ὅταν τὸ μαχαίρι φτάσει στὸ κόκαλο, πού κοντεύει κίβλας
νὰ φτάσει καὶ τὸ Ἀντιγεωργιανὸ κόμμα, ὅσο καὶ ἂν ἀκόμα
σκεπάζεται ἡ ὑπαρξὴ του ἀπὸ κάποια μυστηριώδη ἀνάδα,
πάντα κάτι κακὸ προμηνάει.

Ὅλα αὐτὰ λοιπὸν πού δὲν εἶναι καὶ τόσο ἀστεία, ὅσο
καμώνονται πὼς τὰ παίρνουνε μερικοὶ, θὰ γεννησανε,
θάρρουμε, καὶ τὴ φάσσα τῆς Παναγ. Ἐθνικῆς ὀργάνωσης.
Δηλ. λέμε πὼς τὴ φάσσα θὰ τὴν κάμανε κείνοι πούχουν
πὸ κοντινὸ σφῆρο νῆποδεῖξουν στὸ λαὸ πὼς δὲ αὐτὰ
εἶναι ἀστεία, ἀφοῦ νὰ, ἀστεία εἶναι ἀκόμα καὶ αὐτὴ ἡ φο-
βέρα πὼς τοιμάζεται κάποιο κίνημα ἐπαναστατικὸ ἀπὸ κάποια
φανταστικὴ μυστικὴ ἔταιρεία—ἢ καὶ ἀπὸ κάποιον κολοκυθο-
κέφαλο.

ἌΝ ὅμως δὲν εἶναι τόσο ἀστεία τὰ πράματα, ὅσο θέ-
λουσε νὰ μᾶς τὰ παραστήσουν; Ἄν κάποια φουρτούνα κρύ-
βεται κάτου ἀπὸ τὴ γαλγερμένη λιμνοθάλασσα; Ἄν ἡ
ἀπογοήτεψη γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα ἀπλόθῃκε πᾶς γιὰ καλὰ
στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ; Μὲ φάσσα πολέμου εἶναι ὅλα αὐτὰ;

Φυσικὰ, ὄχι. Χρειάζεται κάποια ἐργασία οσοβαρὴ καὶ
γενναία, πού νὰ γεννησῃ τὴν κατανίτη χαμένη σήμερα
ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ στὴ Βουλῆ του, στὴν Κυβέρνησή
του, στὸ Βασίλειά του. Τέτιχ ἐργασία δὲ γίνεται σήμερα,
οὔτε πάλι βλέπουμε κανένα φωτεινὸ σημάδι στὸ συγγραμα-
μένο καὶ κατκαμυρο ὠρανοῦ μας πὼς αὐτὴ ἡ ἐργασία θὰ
γίνῃ ἀβριο. Κ' εἶσι φοβούμεστε πὼς θὰ γίνῃ κάτι ἀνάποδο
ἀπὸ κείνα πού γίνονται στὰ θέατρα; ἀρχινήσαμε δηλ. με
φάσσα καὶ θὰ τελιώσουμε με τραγωδίας.

ἌΠΟ τὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Τρίτης ξεσηκώνουμε τοῦτο
τὸ χριτωμένο καὶ χραχτηριστικὸ παραγράφακι:

«Καθὼς ἐξελέγχοντα καὶ ταξινομοῦντα τὰ δελεῖα τῆς
τελευταίας ἀπογραφῆς, σχετικῶς με τὰ ἐπαγγέλματα, ἐξα-
κολουθοῦν νὰ βρῖσκωνται καθὲ μέρη πλήθῃ μαχαριτῶν.

- Χθὲς εὐρίθθησαν τὰ ἀκόλουθα περιεργα ἐπαγγέλματα:
- Ἰχθυοθερευτῆς (ἐκείνος φαίνεται πού λέμε κακχο-
δοῖσι: Ψαράς!)
- Ἀλιέψ (ἄλλος φόνος τῆς καθαρῆς οὔσης ἐδῶ!)
- Μυλωθροποιός (πού φτάνει, φαίνεται.. μολυνάδες!)
- Οἰκιακὸς ἀνάγκας. (Ἐπάγγελμα καὶ αὐτὸ!)
- Στιλδοποιός (; λούστρος, φαίνεται, ἴσως).

ἌἘ, δὲν πάμε λίγο κατ' τὴν ποταμιά, πρὸ-
τενε ἀδιάφορα στις φιλενάδες της ὑστερ' ἀπὸ λίγη
ἄρα, ἀλλ' εἶδε πὼς οἱ ὑπαξίωματικοὶ ἐκκαμν ἐκείθε.

Αὐτὸ ἀπὸ τίς φιλενάδες της, πού ἡ καρδιά τους
παίει μαζί με τοὺς συντρόφους τοῦ Ἀχιλλέα Σκαλ-
τσογιώργου, σηκώθηκαν ἀμέσως με τὴν πρόταση
τῆς Κούλας. Οἱ δὺ ἄλλες ὅμως ἔφεραν ἀντίρρηση,
τὸ βρήκαν πὼς εἶναι: νωρὶς ἀκόμα. Οἱ δικοὶ τους
φίλοι εἶχαν κάμει πρωτῆτερα κατὰ τὴν πόλη καὶ
τοὺς κρητοῦσαν νὰ γυρίσουν.

Οἱ ἄλλες δὺ κ' ἡ Κούλα τρεῖς ἐπίμεναν καὶ ἡ
μειοψηφία ἀναγκάστηκε νὰ ὑποχωρήσῃ.

ἌΣὺν τὸν μούφο τοῦ π'λί, ξανάπε ὁ Σκαλτσο-
γιώργος μέσα του, ὅταν τίς εἶδε.

Ἡ ἀκροποταμιά ἦταν ἕνας ἔρημος περίπατος
ἀνάμεσά ἀπ' τὸν ποταμὸ καὶ ἀπ' τὸ κάστρο· ἐρχί-
νοῦσε ἀπ' τὸν τουρκομαχαλά κ' ἔβγαίνε στὰ τσα-
πατσούκια—ὅπως ἔλεγεσαν στὸν τόπο δὺο τρεῖς
ντουζίνες σπιτοκάλυθα σιρόπια στὰ ριζὰ μίας ρί-
χης—καὶ ἀποκεῖ ὄξω στὰ περβόλια καὶ στὰμπάλια
πέρα, ἀνεβαίνοντα, κορδελωτὰ σὲ ράχες γκιμηλές,
ἄλλου ἰλιοφύτετες, ἄλλου ἀπαρμένες ἄγρια σκίνα
καὶ σμυρτίες καὶ λιγαριές. Κάτω περνοῦσε τὸ πο-
τάμι ἀσημωπὴ μουντὴ κορδέλα κάπου πλατιά, κά-

— Τὰ οικιακὰ τοῦ ... σπιτιοῦ.

Κ' ἐπειτα λέμε ὅτι στὴν Ἀμερικὴν ἀπαντῶνται τὰ περιεργότερα ἐπαγγέλματα.»

★

ΜΑΘΑΜΕ καὶ τοῦτο ποῦχει κάποιον συγγένειαν μὲ τὸ παραπάνου. Τὸ παραπάνου Σαβίτο ποὺ κατεβήκαμε πάλι στὸν Παιραϊὰ μερικοὶ ἐταῖροι τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἑταιρίας» καὶ μιλήσανε στὸ ἐργατικὸ κέντρο, ζῶντας τοὺς ῥήτορες. ὅταν τελείωσαν, ὁ πρόεδρος κάποιου ἐργατικοῦ συλλόγου καὶ τοὺς εἶπε :

— Ὅμορφα, πολὺ ὁμορφα τὰ εἶπατε, μὰ οἱ ἐργάτες δὲ νιώσανε λίξη γιὰ τὰ εἶπατε πολὺ βαθιὰ!

Καίνοι ποὺ διευτύνουν τὴν «Κοινωνιολογικὴ Ἑταιρία» εἶναι ἄρκετὰ ἔξυπνοι ἄνθρωποι γιὰ νὰ νιώσουν τὴ βαθιὰ ἐπιμασία ποῦχουν αὐτὰ τὰ λόγια.

★

ΑΠΟ τὸν «Ταχυδρόμον» τῆς Ἀλεξανδρείας μαθαίνουμε πὺς πρὸς τὸν φίλον κ. Γ. Φραγκοῦδης, ποῦδραζε ἄλλοτε τὴ «Μεταρρύθμιστὴ» ἐδῶ καὶ ποὺ τῶρα κάνει τὸ δικηγὸρ στὴν Ἀλεξανδρεία.

Ἀκούστε λοιπὸν τί ἐκάμε ὁ τρομερὸς αὐτὸς Φραγκοῦδης. Μίλησε εἰς κάποιον φιλολογικὸν σύλλογον καὶ κάτου καὶ εἶπε :

1ον) Εἰς τὰς φλέβας μας δὲν ῥεῖ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν αἷμα καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ῥεῖ, οἷοι ὑπῆσαν τισὺς ἐπιδρομάς καὶ τισὺς ἐπιμασίες. Ὑπάρχει αἷμα νεοελληνικόν ἅρα μικτόν.

2ον) Ἡ καθαρεύουσα εἶνε γλῶσσα σχολαστικὴ τὴν ὁποίαν δὲν ἐνοεῖ ὁ λαός, ἐνῶ ἡ δημοτικὴ εἶνε ἡ γλῶσσα ἡ πάλαιουσα ἐν τῇ κορβίᾳ τοῦ ἔθνους καὶ ἦν ἠσπασθῆ, ὁ εὐλογημένος Ψυχάρης.

3ον) Ἡ Ψυχαρικὴ γλῶσσα ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις καὶ κατέρριψε τὸ τερας τῶν ἀττικιστῶν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου ἦσαν ὁ Κόντος.

4ον) Ὁ Ψυχάρης ἀνεκνήρυξεν τὴν εὐεργέτην, τὸ δὲ ἔθνος θὰ τοῦ στήσῃ δσονοῦπον ἀνδριάντα.

5ον) Ὁ Παλαμᾶς, ὁ Πάλλης, ὁ Ὑφρατιώτης καὶ ὁ Ψυχάρης εἶνε ἄνθρωποι ἀξίας καὶ λόγιοι. (Τρομερὸ αὐτὸ II)

6ον) Οὐδὲν ἔργον ἀξίον λόγου ἐγράφη εἰς τὴν καθαρεύουσαν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κοινῆς. Πάντα δὲ ὅσα ἐγράφησαν εἶνε εἰς τὴν Ψυχαρικὴν γλῶσσαν, ἥτις ἐγγράφησε τὸ ἔθνος ἐν ἡμέραις δουλείας. Εἶνε ἀριστοεργήματα.

7ον) Ἀντιὰ καὶ φαχλὰ καθιστῶ ὁ μανδύας τῆς καθαρεύουσης τὰ ἔργα μερικῶν συγγραφέων. Κτλ. κτλ.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἐγκλήματα τοῦ τρομεροῦ Φραγκοῦδης καταγγέλλονται μὲ πατριωτικὴ ἀγανάχτη στὸν «Ταχυδρόμον» τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἀποροῦμε πὺς ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις δὲ διάταξε ἀκόμα νὰ κρεμασθῶν ὁ καταπτυστος αὐτὸς πρῶτος!

ΚΑΙ ΦΟΝΙΑΔΕΣ!

Εἶχα τὴν ἀτυχία νὰ γράψω ἕνα ἄρθρον στὴ δημοτικὴ καὶ νὰ τυπωθῆ εἰς δύο ἀπὸ τὰ παρασμένα φύλλα τοῦ «Νουμά». Μιανοῦ φίλου μου ἔφρασε, φαίεται, κ' ἐγραψε τοῦ πατέρα του νὰ τὸ διαβάσῃ καὶ αὐτὸς. Δυὸ πράγματα δὲν ὑποφαιζόμενα ποτέ μου : πρῶτα πὺς τὸνομα δημοτικιστῆς συνοδεύεται αὐτοῦ κάτω μὲ τέτοια αἰσθήματα μίτους καὶ ἀποστροφῆς ἔπειτα πὺς θὰ βαρδιζόμενα δολοφόνος! ἐγὼ ποὺ οὔτε μιὰ μύγα δὲν πείραξα στὴ ζωὴ μου. Εἶναι χρόνια ποὺ λείπω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ ἑρωπαϊκὴ συμπερικυκλωσις, ἧκου μορεῖ ὁ καθένας νὰ πῆ ἐλεύθερα τὴ γνώμην του, χωρὶς νὰ φοβᾶται νὰ βριστῆ καὶ νὰ θεωρηθῆ βουρλιμένους, ὅταν ἔχῃ ἀντιθετὰ μὲ τοὺς ἄλλους ιδέας, μ' ἔκαμε νὰ πιστέψω πὺς τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ στὴν πατρίδα μου. Ἐπίσης νόμισα πὺς ἀπὸ τὸ 1888 ἡ δημοτικὴ ἔκαμε ὁδόν καὶ πὺς ὁ κόσμος δὲν ξαφνίζεται ἀμὰ διαβάσει ἄρθρον εἰς αὐτήν. Χρειαζέται, φαίνεται, ἀκόμα πολλὴ δουλειὰ γιὰ νὰ δικλυθῆ ἡ πρόληψις ποὺ γέννησε ἡ δημοσιγραφία γύρω σὲνομα δημοτικῆς καὶ τῶρα τελευτατὰ σὲ ἀπόσι καὶ στάνόντο τὸνομα μαλλιαρῶν. Δίνω μερικὰ ἀποτηκᾶματα τῆς ἀπάντησης τοῦ πατέρα πρὸς τὸ γιὸ. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὰ. Ὁχι βέβαια γιὰ κεία ποὺ λένε, ἀπὴ ἀπῆχηση, μὰ γιὰ τὴ δειχνόμενὴ μὲ πῶση ἐπιπολαϊοτή σχηματίζεται ἡ κοινὴ γνώμην, χάρη στὴν ἐπίδραση τῶν ἀθηναϊκῶν λαχανοφίλων — ὅπως πολὺ πτυχημένα χαρακτηρίσει ὁ Ψυχάρης τὶς ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας — καὶ χάρη στὶς πατριωτικὰς παραδίελας μερικῶν μωρόσοφω δασκάλω. Θὰ ἐπιθυμοῦκα νὰ δημοσιέψω διάκαιρο τὸ γράμμα, μὰ περιέχει ὑπαινωγλὺς γιὰ κάποιον σεβαστὰ πρόσωπον καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐκθέσω κανέναν.

Παρηκαλῶ μοναχὰ τοὺς δημοτικιστὰδες κάθὲ πόλης τῆς Ἑλλάδος νὰ ὀργανῶνουν δικλῆτες, ἐκεὶ ποὺ μποροῦνε, καὶ νὰ ἐξηγοῦνε σὲ γραμματισμένο κοινὸ, τί θὰ πῆ δημοτικιστῆς καὶ ποῖός ὁ σκοπὸς τοῦ κόμματος, γιὰ νὰ ξέρῃ ὁ κόσμος διαβάζοντας τίς ἐφημερίδας τί νὰ πάρῃ καὶ τί νὰ ρίξῃ. Στὴν πόλην, ποὺ γράφομαι ἐγὼ ὑπ' ὄψη, εἶναι τούλαχιστο δεκαπέντε καὶ ἀπὸ τοὺς κλητέρους — ἂν καὶ σὲ γράμμα ποὺ δημοσιέω ὁ ἀριθμὸς τοὺς περιορίζεται.

Γιὰτὶ νὰ μὴ συνασπιζώνται νὰ ιδρύνουν ἕνα σύλλογον καὶ νὰ φωτισόμεν τὸ ἀμῆθον κοινὸ, ποὺ ἔχει τῶση καὶ τῶση ἀνάγκη νᾶνωχτοῦνε τὰ μάτια του;

Ἔχρῃσε νὰ βριέται. Τέλλα κορίτσια, ποὺ σιργιὰ νίζαν ἐκεῖ, δὲν ξίζαν οὔτε τὸ κοίταμα. Εὐτυχῶς κατέβηκαν καὶ ἄλλοι συνᾶδερφοὶ ἀπ' τὸ κάστρο καὶ ὁ Σκακτογιώργος βρήκε σύντροφο νάφῃση τὴν παρέκτου καὶ νὰ φέρῃ ξανὰ τὸ βήμα του στὴν πόλην. Αὐτὸ ἀπαιτούσε ἄλλωστε κ' ἡ ταχτικὴ.

Καὶ τούτη πέτυχε. Τὸ β. ἀδῦ, ὅταν ὁ Σκακτογιώργος γύριζε σὲ στρατῶνᾶ γιὰ τὸ προκλητῆριον, ἡ Κούλα στέκονταν μοναχὴ στὴν αὐλόπορτα τῆς κούλιας καὶ τὸν περιέμενε.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ ἡ φοιόμενα καὶ τὸ βελουδάκι ἦταν ὀλοκαίνουργα σὲ μαλλιὰ τῆς Κούλας καὶ σταυτῆ τῆς ἐλαμπαν οἱ χρυσῆ βεργιέτες. νὲς τὴν κασέλα εἶχε ἀκόμα τὶς ταντέτες, ποὺ λαχτὰ ριζε καιρὸ ἡ καρδιά της καὶ δυὸ ζευγάρια κἀλτσεε, χῶρια ἀπὸ κείνο ποὺ φερούσε.

«Κούλα! ἀμὲν! θὰ σὲ σκοτώσ' ὁ Σκακρέλος ἀμὰ βγῆ ἀπ' τὴ φυλακὴ», τῆς εἶπε ἡ Μαριώ, ὅταν τὴν εἶδε στολισμένη ἀξαρνα.

Ἡ Κούλα γέλασε.
«Ἄν δὲ μὲ σκοτώσης οὐ πρωτῆτα ἀπ' τὴ ζή-

Εἶμαι βέβαιος πὺς ἂν ἀκόμα ὑπάρχη μιὰ τέτοια χοντρή καὶ χυδαία πρόληψις, τούτο ὄφεται, ἀπὸ μιὰ μεριά, στὴν ἀδράνεια καὶ τὴν ἀδιαφορία πολλῶν δημοτικιστὰδω. Λοιπὸν δουλειὰ, ἀγάπη γιὰ τὸν ἀγόνα καὶ καμιά χάσομερία εἰς ἕναν τόσο ἱερὸ σκοπὸ. Γιὰτὶ ὅτο περισσότερο φροντισόμε νὰ σκορπισόμε τὴν ἀνήκουστη πρόληψιν ποὺ ἐσπειρε ἡ δημοσιογραφία γύρω σὲνομα μας, τόσο γληγορώτερα θὰ λυθῆ τὸ ζήτημα. Μὰ ὡ δὲν πρόκειται νὰ πῶ πράγματα, ποὺ ἔβανε ἄλλοι καλῆτερα μου. Πρόκειται ἀπλῶς γιὰ ἕνα ντοκουμέντο, πολὺτιμο γιὰ κείνον ποὺ μέλλει νὰ γράψῃ τὰ ἱστορικὰ τῆς γλώσσας μας.

«Καθ' ἡ γράφεις μετέβην εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Ψ. καὶ ἠγόρασα τὸ φύλλον τῶν Μαλλιαρῶν «Νουμάς», ποὺ ἐγράψεν ὁ Γ. Δεῖ ἐντυπώσεις μου καὶ τῶν εὐπαιδῶτων ἐδῶ φίλων καθηγητῶν [ἐκλουθοῦνε τὰ ὀνόματα μερικῶν ποὺ, ἀπὸ τὴν τάξην τοῦ σχολείου τοὺς καὶ κερνεῖο, ἄλλο τίποτα δὲν ξέρονε] ὑπῆσαν δυσάρεστοι, τῶσφ μᾶλλον, ὅσφ κατεδικάσθησαν [ἀπὸ κάποιον δασκάλικον στόμα θάρπαξε αὐτὴ τὴ φράσι.] οἱ ὀλίγοι οἱ κείνοι οἱ ἀρεσκομένοι εἰς τὴν γλῶσσαν ἀπετρανῶρωπος!!! οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τῶν καθηγητῶν πανεπιστημίου [sic!], ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἀσχολομένων εἰς τὰ γράμματα. Οἱ ὁπαδοὶ ἐδῶ εἶναι ὁ δημοδιδάσκλος Χ. καὶ ὁ Π., οἱ ὁποῖοι ἀφίρουν τὰ κωμικὰ μαλλιὰ [θὰ τοῦ χρειαζόμενα αὐτὴ ἡ χαριτολογία, ὑποθίτω, γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὸνομα μαλλιαρῶν] πρὸς διακρίσιν τῶν ἄλλων καὶ καμιά δεκαριά εἰς Ἀθήνας. Ἀπορῶ δὲ πὺς μὲ ἐγράψεις ὅτι εἶναι ὠραῖον ἄρθρον, ἀφοῦ ἔκαμε χειρῆτην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐνταῦθα καθηγητικούς κύκλους. Ὡς δὲ μοῦ ἔλεγον πολλοί, ἐν ᾧ εἶδε νὰ θεραπεύηται [τᾶχα νᾶνα ἀρρωστῆ;] ἡ θεῖα γλῶσσα τῶν προγόνων μας, ἐπιδιώκω μὲ ἀνηδεστατάς φράσεις καὶ λέξεις πρωτοτύπου(1) νὰ σχηματίσω γλῶσσαν δολοφονούνη τὴν μητέρα τῶν γλωσσῶν. Ἀπορῶ, ἐπὶνακαμβάνω, πὺς μὲ ἐγράψεις ὅτι τὸ ἄρθρον σου ἤρσεν ἐν ᾧ ἐμὸ χθησε; νὰ κκαρτισθῆς εἰς τὴν ἀθνατον γλῶσσαν [δάσκαλε, δασκαλε πὺς φέινεται παντοῦ!] τῶν φι-

(1) Τὴν ἴδιαν ἀκριβῶς φράση ἀκούσῃ ἐδῶ καὶ μιὰ βδομάδα ἀπὸ στόμα μικροῦ δασκάλου. Ὅταν τὸν προκάλεσα νὰ μὲ φέρῃ παραδείγματα δὲν ἤξερε τί νὰ πῇ.

λοια σου», τῆς ἀποκριθῆκε ἀπομέτρητα τῆς.

Ὅτε τὴ ζήλειε τῆς Μαριῶς, οὔτε τὸ Σκακρέλο λογάριζε ἡ Κούλα τῶρα. Ἦταν μεθυμένη μὲ τὸν καινούριον ἐραστή κ' ἡ καρδιά της ἤθελε νὰ χαιρέται μοναχῆ. Στὴν ἐβγῆ ὁ Σκακρέλος εἶπε θελήθῃς γίνῃ, ἔε χαλάσῃ ὁ κόσμος. Ἡ Κούλα γινάσεται πῶσο πὺς νὰ μὴ χαλάσῃ τὸ χατῆρι τ' Ἀχιλλείας τῆς σὲ τίποτα, ὅπως δὲν τῆς χαλάσῃ κ' ἐκείνος σ' ὅτι τοῦ γυρεύει.

Αὐτὲς οἱ μέρες ἦταν οἱ ἀμορφότερες στὴ ζωὴ τῆς μικρῆς κόρης τοῦ Θώμου Κρηναίου. Ὅτι γύρευε κίτρο τὸ βρήκε, κ' ἡ καρδιά της ἀλάλαζε κρυφὰ μὲ τὸ ζήλεμα τῆς ἀδερφῆς τῆς. Ὁ Σκακτογιώργος ἦταν ὁ πρῶτος καὶ ὁ καλλίτερος στὴ λεβεντιά τοῦ κάστρου, ἡ φορσις, ὁ ἀίρας του, τὸ φερισμὸ του τοῦ ἐβχζε ὅλου, κάτω σὲ βελούχῃ. Ὅλες οἱ φιλενάδες ἐπιδωκίμασαν τὸ διάλεγμα κ' ἐβλεπαν μὲ φένο τὰ πτολίματὰ τῆς Κούλας. Ἐνοεῖται πὺς ἀπ' τὰ πρῶτα τοὺς ρωτήματῃ ἦταν καὶ γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ νέου φίλου, μὰ γι' αὐτὸν σὲ νὰ μὴ γινάσκονταν πολὺ κ' ἡ ἴδια ἡ Κούλα. Γιὰ τὴν ὄρα δὲν ἐβλεπε ἄλλο ἀπὸ τὴ νικὴ τῆς στιγμῆς κ' ἡ δόξα, πὺς κατάντησε τὸν πρῶτο, τὸν καλλίτερο, τῆς ἔφτανε. Μὰ τὸ Σκακρέλο ἐβχζε τὰ δυνατὰ τῆς

που στενὴ μὲς τὸν πλατὺ λευκὸ χαλιῶ, ἀντίπερὰ τοῦ ἀπὸπῶ-ταν ὁ πράσινος καὶ φουντωμένος κήπος καὶ σὲ μακρὸς οἱ γαλανὲς ἀράδες τῶν βουνῶν. Ὁ περίπατος αὐτῆς ἦταν παρατηνμένος εἰς ἕνα ζευγάρην νεοοῦς ποιητικῆς τοῦ τόπου, στωὺς δασκάλους καὶ στὰ κορίτσια, ποὺ βγαίουν τὴ γιορτῆ ζεσοκώφωτα καὶ τὴν καθημερινὴ τὸ β. ἀδῦ β. ἀδῦ ὅπως δουλεύουν ὀλημέρα σπῆτι τοὺς. Ἡ ἀριστοκρατία δὲν ἐβγινε σ' αὐτὸ τὸ μέρος, εἶχε κρατῆται γιὰ λογαριασμὸ τῆς ἕνα γούπατο στὴν πόλην μὲσφ, ποὺ τόνωσκων πλατεία καὶ γύρω γύρω ἔχτισαν τὰ μεγαρὰ τοὺς οἱ νεὸπλοτοὶ ἔμποροι καὶ τοκιστὰδες. Ἄλλοι ἴκιοι φραγχοφορεμένοι σπάνια περιούσαν ἀπ' τὴν ἀκροποταμιά, ἐξ-ν ἂν πῆγκινε κανεὺς γιατρὸς σὲ κτήματα του. Εἶχε ἀπομείνει ζυλο ἀποκλειστικὸ τῶν ὑπαξιωματικῶν τοῦ κάστρου καὶ τῆς κάτω τάξης ἀπ' τὴν πόλιν κοντὰ στὸν ποταμὸ.

Στὸ Σκακτογιώργο, συνηθισμένο νὰ μὴν περιορίζεται στὰ κάτω στρώματῃ μοναχᾶ, δὲν ἔκαμε καλὴ ἐντύπωσιν ἡ ἐρημιὰ. Ἡ ὄψη γύρω μιὰ χαρὰ, μὰ ὁ κατακτητῆς δὲν κίνησε ἀπ' τὴν ἄλλη ἄκρην τῶν συνόρων νάρθη ἐδῶ πέρα γιὰ ρεμβατμοὺς στὴν ἔξοχῆ. Πεντέξην βόλτες σὲ χαλιὰ καὶ δυὸ τρία συναπαντήματα μὲ τὶς ὁμορφες ἀπὸ τὴν κούλια κα